MOERDIJK

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder(s)	wethouder A.C.M. Fens
Datum commissiebehandeling	12 november 2026
Datum raadsbehandeling	3 december 2026
Zaaknummer	1960909
Onderwerp	Participatieverordening en -beleid

Voorgesteld besluit

1. De participatieverordening vast te stellen;
2. Het participatiebeleid ‘Bouwen aan betrokkenheid’ vast te stellen;
3. Vanaf 2027 structureel een bedrag van € 75.000 beschikbaar te stellen voor kleine initiatieven;
4. Dit te dekken uit de stelpost nieuw beleid, specifiek voor dit onderwerp geoormerkte middelen.

Publiekssamenvatting

De gemeente Moerdijk wil inwoners en maatschappelijke organisaties eerder en beter betrekken bij plannen en besluiten die invloed hebben op hun leefomgeving. Met het nieuwe participatiebeleid ‘Bouwen aan betrokkenheid, duidelijk en zorgvuldig’ maakt de gemeente Moerdijk duidelijk hoe inwoners kunnen meedenken, meepraten en meedoen. Daarbij staan openheid, duidelijke verwachtingen en goede terugkoppeling centraal. Met participatie wil de gemeente Moerdijk plannen en beleid verbeteren door aan te sluiten bij de kennis, ideeën en ervaringen die in onze dorpen en wijken aanwezig zijn. Het doel is dat inwoners zich gehoord en serieus genomen voelen, ook als een besluit uiteindelijk anders uitpakt dan zij hadden gehoopt.

Daarnaast wil de gemeente meer ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving. Hiervoor komt een nieuw initiatievenloket en is jaarlijks budget beschikbaar om goede ideeën te ondersteunen. Ook blijven de stads- en dorpstafels een belangrijke plek om samen in gesprek te gaan over wat er speelt in de verschillende kernen. Zo bouwen we stap voor stap aan een gemeente waarin inwoners niet alleen worden betrokken, maar ook zelf de ruimte krijgen om mee te doen en initiatief te nemen.

Inleiding

Met participatie betrekken we inwoners bij plannen en besluiten die hen raken. Door te begrijpen wat er leeft en speelt in de samenleving ontstaan er oplossingen die beter passen bij wat inwoners nodig hebben. Wanneer participatie zorgvuldig wordt uitgevoerd, kan het vertrouwen in de overheid groeien omdat de behoeften en zorgen van inwoners serieus worden genomen. Betrokkenheid van inwoners, vrijwilligers en verenigingen maakt de gemeente Moerdijk sterk. Daarom gaat de gemeente Moerdijk meer ruimte maken voor initiatieven vanuit inwoners die de kernen leefbaarder, sterker en meer verbonden maken. De participatieverordening en het participatiebeleid zijn in een intensief proces met inwoners en maatschappelijke organisaties opgesteld.

Beoogd effect
Door invoering van de participatieverordening en het -beleid worden inwoners vroegtijdig betrokken en zijn de verwachtingen over de ruimte voor invloed vooraf helder. Met een duidelijke terugkoppeling in de vorm van een eindverslag kunnen inwoners zien hoe hun inbreng is meegewogen in de besluitvorming. Ook voor de stad- en dorpstafels wordt helder hoe acties en adviezen worden opgepakt. Daarnaast wordt het duidelijk op welke wijze inwoners een initiatief of een verzoek tot het uitdaagrecht kunnen indienen en hoe deze door de gemeente wordt beoordeeld.

Daarnaast gaat de gemeente Moerdijk participatietrajecten meer inclusief vormgeven door minimaal twee participatiemiddelen in te zetten en te experimenteren met nieuwe middelen. Het doel is om over twee jaar beter te begrijpen wat er nodig is om de doelgroepen te bereiken die nu minder vaak deelnemen aan enquêtes of aan inwonersavonden, zoals het stille midden, jongeren of inwoners die niet digitaal vaardig zijn en/of de taal niet (volledig) machtig zijn.

Argumenten

1.1 De participatieverordening legt de spelregels vast voor een zorgvuldig participatieproces.
In de participatieverordening staan de plichten opgenomen waar de gemeente Moerdijk aan moet voldoen voor, tijdens en na het participatieproces. Dit zorgt voor heldere verwachtingen voor inwoners, meer uniformiteit in het proces en transparantie over wat er met de inbreng van inwoners gebeurt. Daarmee geven we vorm aan de belangrijkste behoeften die naar voren zijn gekomen uit de enquête, de straatgesprekken en de bijeenkomsten. Bovendien wordt de gemeenteraad, in het geval van een raadsmandaat, geïnformeerd over de afweging of participatie plaatsvindt en op welke wijze. Ook kan de raad met het eindverslag toetsen hoe de inbreng van de inwoners is meegewogen in de besluitvorming.

1.2 De participatieverordening is opgesteld in een intensief participatieproces met inwoners en maatschappelijke organisaties in de gemeente Moerdijk.
Het afgelopen jaar is een intensief proces doorlopen om te begrijpen waar inwoners en maatschappelijke organisaties tegenaan lopen bij het samenwerken en participeren in de Gemeente Moerdijk. Het participatietraject was al grotendeels vormgegeven volgens de kaders van de nieuwe participatieverordening en het -beleid. De uitkomsten van dit participatietraject zijn te vinden in de bijlage bij het participatiebeleid ‘Bouwen aan betrokkenheid’. Met deze participatieverordening en het -beleid doen we grotendeels recht aan de verbeterbehoeften van de betrokkenen. De behoeften en wensen die niet zijn overgenomen staan ook in het participatieverslag. Het participatietraject werd als prettig ervaren door de betrokkenen en geeft daarmee ook het vertrouwen dat dit een goede en wenselijke aanpak is.

1.3 Met de participatieverordening worden de criteria voor een verzoek tot het uitdaagrecht duidelijk.
Met de invoering van de Wet versterking participatie op decentraal niveau werd het verplicht om het uitdaagrecht te verankeren in de participatieverordening. De gemeente Moerdijk heeft ervaring met inwoners die een taak van de gemeente overnemen, zoals het beheer van zwembaden. Met de participatieverordening worden de spelregels vastgelegd zodat duidelijk is waar een verzoek aan moet voldoen en welke afspraken de gemeente maakt met de initiatiefnemers.

Bij de beoordeling kijken we naar of een taak beter of goedkoper kan worden uitgevoerd, waarbij we onder beter ook verstaan het bieden van maatschappelijke meerwaarde, zoals een versterking van de sociale basis.

2.1 Met het participatiebeleid wordt participatie in Moerdijk voor meer doelgroepen passend en aantrekkelijk.
In het participatiebeleid staat het uitgangspunt opgenomen om participatie inclusiever vorm te geven. Vaak grijpt de gemeente Moerdijk nog terug op een enquête of een inwonersavond, maar deze middelen zijn niet voor iedereen geschikt. Daarom is het de ambitie om te experimenten met meer verschillende participatiemiddelen om ook doelgroepen te betrekken die minder vaak gehoord worden, zoals het stille midden, jongeren of inwoners die niet digitaal vaardig zijn en/of de taal niet (volledig) machtig zijn.

2.2 In het participatiebeleid wordt gebiedsgericht werken verder verstevigd.
De gemeente Moerdijk bestaat uit elf dorpen en steden, elk met een eigen identiteit, geschiedenis, sociale structuur en actief verenigingsleven. Door gebiedsgericht te werken, kunnen we aansluiten bij de lokale opgaven, behoeften, ambities en initiatieven. De stad- en dorpstafels spelen daarbij een belangrijk rol. In het participatiebeleid is opgenomen dat de opvolging van acties en adviezen uit de gebiedstafels verstevigd wordt door opschalen of escaleren door de gebiedscoördinatoren mogelijk te maken.

2.3 In het participatiebeleid wordt ingezet op training en organisatieontwikkeling, want participatie is mensenwerk.
In participatietrajecten gaat het uiteindelijk om samenwerking met de inwoners en maatschappelijke organisaties. Participatie is mensenwerk. Om te begrijpen wat er leeft en speelt is er wederzijds een nieuwsgierige houding nodig. Tegelijkertijd moet de gemeente ook transparant en duidelijk zijn wanneer iets niet mogelijk is. Dit vereist moed, maar is essentieel om een betrouwbare overheid te zijn. Om initiatieven te faciliteren zal de gemeente de controle ook moeten durven loslaten, in het vertrouwen dat inwoners zelf aan de slag gaan. Met training en opleiding worden medewerkers en het management in staat gesteld om participatie vorm te geven.

3.1 Door het budget voor initiatieven beschikbaar te stellen kunnen inwoners en maatschappelijke organisaties op een laagdrempelige wijze bijdragen aan de leefbaarheid en verbondenheid binnen de gemeente Moerdijk.
De gemeente Moerdijk gaat een initiatieventafel inrichten, waar inwoners en maatschappelijke organisaties een initiatief kunnen indienen en in aanmerking kunnen komen voor een subsidie van maximaal €7.500. Hiervoor is een werkwijze opgesteld, waarover eind 2026 de besluitvorming in het college plaatsvindt. Vanaf begin 2027 kunnen initiatieven worden ingediend.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Het risico is dat medewerkers van de gemeente Moerdijk niet vanaf het moment van inwerkingtreding meteen volgens de vastgestelde kaders en uitgangspunten gaan werken, omdat zij daarvoor nog training en opleiding nodig hebben.
In het participatiebeleid is een uitvoeringsparagraaf opgenomen waaruit duidelijk wordt dat de komende twee jaar in het teken staat van ontwikkelen, leren en bijstellen.

De participatieverordening is breed van toepassing en daarom zal het tijd vergen totdat iedere medewerker in staat is om het participatietraject volgens de participatieverordening uit te voeren. Daarom wordt er gestart met een trainingstraject en met het opleiden van interne ambassadeurs die medewerkers kunnen ondersteunen.

1.2 Het risico is dat er onvoldoende capaciteit blijkt te zijn om de participatieverordening en het -beleid uit te voeren.

Naar verwachting leidt de participatieverordening en het -beleid niet per definitie tot meer participatietrajecten, maar wel tot een zorgvuldiger proces. Door vroegtijdig te participeren en de verwachtingen helder te maken, kan wellicht teleurstelling en bezwaar aan het einde voorkomen worden. Tegelijkertijd kan de invoering van de participatieverordening- en het beleid ook leiden tot een grotere capaciteitsvraag. In contact blijven en tussentijds communiceren vraagt meer van de organisatie. Ook zorgt de wettelijke verankering van het uitdaagrecht mogelijk tot meer verzoeken die capaciteit kosten om te begeleiden en beoordelen. Of de participatieverordening en het -beleid tot een grotere capaciteitsvraag leidt, moet in de praktijk ervaren worden. Indien dit het geval is, zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Middelen

Financiële middelen

In het bestuursakkoord 2026-2030 is incidenteel €100.000 euro voor 2027 en 2028 opgenomen ten behoeve van de nieuwe manier van werken. Er is ook structureel €75.000 voor het faciliteren van initiatieven benodigd. Deze bedragen zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2027-2030 onder het Hoofdstuk ‘Partnerschap in een veranderende samenleving’ onder het thema ‘participatie’.
De financiële consequenties van dit voorstel kunnen worden gedekt uit de stelpost nieuw beleid. Deze middelen zijn daarmee al onderdeel van de tekorten die voor de begroting 2027–2030 zijn voorzien. De inzet van deze middelen leidt daarmee niet tot een aanvullend tekort ten opzichte van de huidige begrotingsuitkomsten Tegelijkertijd is herprioritering van de stelpost nieuw beleid benoemd als een mogelijke maatregel om in de komende jaren tot een sluitende begroting te komen. Door de middelen voor dit voorstel in te zetten, zijn deze logischerwijs niet langer beschikbaar voor eventuele herprioritering.

Personele middelen

De participatieverordening en het -beleid wordt uitgevoerd binnen de bestaande capaciteit, met aanvullende inzet op training en organisatieontwikkeling. Wanneer dit tot knelpunten leidt, zal de raad hierover worden geïnformeerd.

Communicatie

De participatieverordening en het -beleid zijn in een uitgebreid participatieproces tot stand gekomen, waarvan de resultaten zichtbaar zijn in het participatieverslag.
Na vaststelling van de participatieverordening en het -beleid zal een persbericht worden uitgestuurd. Bovendien worden alle inwoners en organisaties die hebben deelgenomen in het participatietraject geïnformeerd en uitgenodigd om halverwege 2027 te bespreken hoe de gemeente samen met hen kan optrekken in de uitvoering.

Vervolg
De uitvoering van de participatieverordening en het – beleid krijgt de komende jaren vorm, waarbij continue gemonitord wordt en verbeteringen worden doorgevoerd. Een plan voor monitoring en evaluatie is te vinden in hoofdstuk 8 Uitvoeren, leren en monitoren van het participatiebeleid. Daarbij zullen ook de deelnemers aan het doorlopen participatietraject betrokken worden. In 2028 wordt de participatieverordening en het -beleid geëvalueerd.

Bijlagen
1. Participatieverordening met toelichting
2. Participatiebeleid 'Bouwen aan betrokkenheid, duidelijk en zorgvuldig'

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen van de griffier via +31168 366764 of via e-mail: griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 27 oktober 2026
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
Gemeentesecretaris

A.J. Moerkerke
Burgemeester

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van *3 december 2026*

De raad van de gemeente Moerdijk,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 27 oktober 2026*;*

overwegende dat:
- De gemeente Moerdijk een wettelijke verplichting heeft om uiterlijk 1 januari 2027 een participatieverordening vast te stellen.
- Participatie leidt tot het verbeteren van de besluitvorming, het aansluiten bij de behoeften van inwoners, het vergroten van vertrouwen en nieuwe ideeën.
- De participatieverordening en het -beleid bijdraagt aan een duidelijk en zorgvuldig proces, dat aansluit bij de wensen en behoeften van de inwoners en maatschappelijke organisaties.
- Met de participatieverordening en het -beleid er meer en laagdrempelige mogelijkheden ontstaan voor inwoners en maatschappelijke organisaties om met initiatieven bij te dragen aan een leefbaarder en meer verbonden Moerdijk.

gelet op:
- Wet versterking participatie op decentraal niveau
- Het bestuursakkoord 2026-2030 Van ambitie naar doen: Realistisch, transparant en dichtbij.

BESLUIT
1. De participatieverordening vast te stellen;
2. Het participatiebeleid ‘Bouwen aan betrokkenheid’ vast te stellen;
3. Vanaf 2027 structureel een bedrag van € 75.000 beschikbaar te stellen voor kleine initiatieven;
4. Dit te dekken uit de stelpost nieuw beleid, specifiek voor dit onderwerp geoormerkte middelen.

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 3 december 2026*,*

H.M. Vonk-Schenkel	A.J. Moerkerke
Griffier	Voorzitter